

Program współfinansowany ze środków Unii Europejskiej

**PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
NA LATA 2007-2013**

**DZIAŁANIE 123
„ZWIĘKSZANIE WARTOŚCI DODANEJ PODSTAWOWEJ PRODUKCJI
ROLNEJ I LEŚNEJ”**

PORADNIK DLA BENEFICJENTÓW

Warszawa, marzec 2013 r.

SZANOWNI PAŃSTWO,

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013) jest podstawowym instrumentem wsparcia przekształceń strukturalnych, ekonomicznych i społecznych w rolnictwie i przetwórstwie produktów rolnych w obecnym okresie programowania, finansowanym z udziałem środków UE. Program ten w znacznej swojej części stanowi kontynuację wsparcia udzielanego w ramach dwóch programów, tj.:

- Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”,
- Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004-2006.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa pełni funkcję agencji płatniczej dla wszystkich działań Programu - oraz funkcję podmiotu wdrażającego dla większości działań PROW 2007-2013.

Jednym z działań wdrażanych przez ARiMR jest *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej*. Stanowi ono formę kontynuacji wsparcia udzielanego przedsiębiorcom działającym w branży przetwórstwa artykułów rolnych w ramach działania *Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych* objętego SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”.

Istotne znaczenie dla potencjalnych Beneficjentów ma zapewnienie im niezbędnego dostępu do informacji o zasadach udziału oraz procedurze ubiegania się o dofinansowanie w ramach działań PROW 2007-2013. Służyć temu ma niniejszy Poradnik, który został przygotowany specjalnie dla zainteresowanych ubieganiem się o pomoc w ramach działania *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej*.

Mamy nadzieję, iż informacje zawarte w Poradniku ułatwią Państwu udział w Programie oraz pozwolą na realizację przedsięwzięć przyczyniających się do poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw w sektorze przetwórstwa.

Kto może zostać Beneficjentem działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”?

O pomoc może ubiegać się osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która:

- działa jako przedsiębiorca wykonujący działalność jako *mikroprzedsiębiorstwo*, *małe* lub *średnie przedsiębiorstwo* lub przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 750 pracowników lub przedsiębiorstwo, którego obrót¹ nie przekracza równowartości w złotych 200 mln euro,

Uwaga: Zgodnie z Zaleceniem 2003/361/WE (Dz. Urz. L. 124 z 20.05.2003, str. 36) za *małe* uznaje się przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 50 pracowników i którego roczny obrót oraz/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 10 mln euro. Ta grupa przedsiębiorstw obejmuje również *mikroprzedsiębiorstwa*, tj. zatrudniające mniej niż 10 pracowników i mające roczny obrót oraz/lub całkowity bilans roczny nieprzekraczający 2 mln euro. Za *średnie* natomiast uznaje się przedsiębiorstwo, w którym zatrudnienie wynosi poniżej 250 osób i roczny obrót nie przekracza 50 mln euro oraz/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 43 mln euro.

- wykonuje działalność w zakresie:
 - przetwórstwa roślin na produkty, które są wykorzystywane na cele energetyczne lub;
 - co najmniej jednego z rodzajów działalności wymienionych poniżej:

Numer Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)	Sektory objęte wsparciem (wg Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania 123 „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” objętego PROW 2007-2013
10.11.Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu
10.12.Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa z drobiu
10.13.Z	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa drobiowego
10.31.Z	Przetwórstwo i konserwowanie ziemniaków
10.32.Z	Produkcja soków z owoców i warzyw

¹ Wysokość obrotu wyrażoną w euro przelicza się na złote według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku obrotowego poprzedzającego rok obrotowy, w którym złożono *Wniosek o przyznanie pomocy*.

10.39.Z	Pozostałe przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw
10.41.Z	Produkcja olejów i pozostałych tłuszczów płynnych
10.51.Z	Przetwórstwo mleka i wyrób serów, z wyłączeniem produkcji masła
10.61.Z	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż
10.62.Z	Wytwarzanie skrobi i produktów skrobiowych – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie przetwarzania ziemniaków lub zboża na skrobię
10.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie produkcji wyrobów z jaj
10.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie przetwórstwa miodu
10.91.Z	Produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich
10.92.Z	Produkcja gotowej karmy dla zwierząt domowych
11.01.Z	Destylowanie, rektyfikowanie i mieszanie alkoholi – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie produkcji alkoholu etylowego, po przetworzeniu przeznaczonego do spożycia
11.03.Z	Produkcja cydru i pozostałych win owocowych, z wyłączeniem produkcji wyrobów wina pochodnych i winopodobnych
13.10.D	Produkcja przędzy z pozostałych włókien tekstylnych, włączając produkcję nici – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie wydobywania włókna ze słomy lnianej i konopowej
20.14.Z	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie produkcji alkoholu etylowego nieprzeznaczonego do spożycia
46.21.Z	Sprzedaż hurtowa zboża, nieprzetworzonego tytoniu, nasion i pasz dla zwierząt – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie sprzedaży hurtowej zboża, rzepaku lub wprowadzania do obrotu materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych
46.22.Z	Sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin
46.31.Z	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw
46.32.Z	Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów z mięsa
46.33.Z	Sprzedaż hurtowa mleka, wyrobów mleczarskich, jaj, olejów i tłuszczów jadalnych – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie sprzedaży hurtowej mleka i wyrobów mleczarskich
52.10.B	Magazynowanie i przechowywanie pozostałych towarów – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie usługowego zamrażania wraz z przechowywaniem produktów rolnych

- posiada numer identyfikacyjny nadany w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności,
- nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz przepisów Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub przepisów odrębnych,

Uwaga: Wykluczeniu ze wsparcia w ramach tego samego działania w danym i następnym roku kalendarzowym podlega Beneficjent, w przypadku którego w trakcie procesu przyznawania i wypłacania pomocy stwierdzi się umyślne złożenie fałszywego oświadczenia.

- jest zdolny do zrealizowania operacji i osiągnięcia jej celu,
- zobowiąże się, że w każdym roku w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy będzie:
 - nabywał na podstawie umów zawieranych co najmniej na rok z producentami rolnymi lub podmiotami wstępnie przetwarzającymi produkty rolne co najmniej 50% ilości nabywanych produktów rolnych przeznaczonych do przetwarzania lub sprzedaży hurtowej, lub
 - wykorzystywał do zamrażania i przechowywania produktów rolnych na podstawie umów zawieranych co najmniej na rok z producentami rolnymi lub podmiotami, które nabyły te produkty na podstawie umów zawartych z producentami rolnymi, co najmniej 50% zdolności przechowalniczych zakładu przeznaczonego do świadczenia usług w zakresie zamrażania i przechowywania produktów rolnych.
 Zobowiązanie to nie dotyczy podmiotów przetwarzających:
 - produkty rolne wytworzone przez ich członków,
 - miód, produkty runa leśnego lub dziczyznę,
 - wyłącznie produkty rolne wytworzone w ramach prowadzonej przez nie działalności rolniczej lub przetwarzających produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego.
- Beneficjent jest zobowiązany do rejestrowania wszystkich zdarzeń powodujących poniesienie kosztów kwalifikowalnych w założonym oddzielnym systemie rachunkowości lub z wykorzystaniem kodów rachunkowych, a dla przedsiębiorstw nieprowadzących ksiąg rachunkowych do ewidencji tych zdarzeń należy prowadzić zestawienie faktur lub równoważnych dokumentów księgowych na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję. Sankcją za niezrealizowanie powyższego zobowiązania jest obniżenie kwoty refundacji kosztów kwalifikowalnych, które nie zostały zarejestrowane w wymagany sposób o 10%.

Na jakie operacje² może być przyznana pomoc?

Pomoc może być przyznana, jeżeli operacja:

- dotyczy przetwórstwa i wprowadzenia do obrotu produktów rolnych objętych załącznikiem 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich (TWE) w zakresie określonym w Programie (patrz: wykaz PKD), przy czym produkt będący wynikiem przetwarzania musi być również produktem rolnym,
- związana jest z modernizacją lub budową zakładów przetwórstwa produktów rolnych lub infrastruktury handlu hurtowego produktami rolnymi,
- prowadzi do poprawy ogólnych wyników przedsiębiorstwa, czego odzwierciedleniem będzie wzrost wartości dodanej brutto (warunek ten nie dotyczy projektów związanych z ochroną środowiska),
- spełnia wszystkie wymagania określone przepisami prawa, mające do niej zastosowanie,
- realizowana jest w zakładzie spełniającym obowiązujące standardy higieniczno-sanitarne, ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt,
- nie dotyczy sprzedaży detalicznej,
- jest uzasadniona ekonomicznie pod względem jej kosztów,
- nie jest finansowana z udziałem innych środków publicznych,
- będzie realizowana w nie więcej niż 4 etapach lub nie więcej niż 2 etapach (w przypadku, gdy wysokość pomocy nie przekracza 10 mln zł), a w przypadku operacji obejmującej inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu – maksymalnie w 10 etapach,
- płatność ostateczna musi obejmować nie mniej niż 25% łącznej planowanej wysokości pomocy.

W przypadku operacji zakładających wzrost mocy produkcyjnych przyznanie pomocy jest uwarunkowane dodatkowo udokumentowaniem dostępności bazy surowcowej oraz wykazaniem możliwości zbytu planowanej produkcji.

Jakie rodzaje kosztów są uznawane za kwalifikowalne?

Zakres kosztów kwalifikowalnych operacji realizowanej w ramach omawianego działania obejmuje koszty:

1. budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją budynków i budowli:
 - a) wykorzystywanych do produkcji, magazynowania, handlu hurtowego lub kontroli laboratoryjnej produktów rolnych (obiektów podstawowych),
 - b) infrastruktury technicznej związanej z użytkowaniem ww. obiektów podstawowych:

²„operacja” - odpowiednik pojęcia „projekt”, stosowanego w przypadku SPO *Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006*. Zgodnie z Art. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 „operacja” jest to „(...) projekt, umowa lub porozumienie, lub inne działanie wybrane zgodnie z kryteriami ustanowionymi dla danego programu rozwoju obszarów wiejskich (...)”

- innych niż związanych z ochroną środowiska,
 - kotłowni, oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną i obiektów wykorzystywanych do produkcji biogazu, związanych z ochroną środowiska,
- c) pomieszczeń higieniczno- sanitarnych w rozumieniu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 oraz z 2007 r. Nr 49, poz. 330),
- d) pomieszczeń administracyjnych stanowiących integralną część obiektów podstawowych w części nieprzekraczającej 10% całkowitej powierzchni tych obiektów;
2. zakupu lub instalacji:
- a) maszyn lub urządzeń do:
- magazynowania lub przygotowania produktów rolnych do przetwarzania,
 - przetwarzania produktów rolnych,
 - magazynowania produktów rolnych lub półproduktów oraz przygotowania ich do sprzedaży,
- b) aparatury pomiarowej, kontrolnej oraz sprzętu do sterowania procesem produkcji lub magazynowania,

Uwaga: Do kosztów wymienionych w pkt. 1 i pkt. 2 lit. a) i b) zalicza się koszty transportu do miejsca realizacji operacji:

- materiałów służących realizacji operacji,
- maszyn i urządzeń objętych operacją.

c) oprogramowania służącego do zarządzania przedsiębiorstwem lub sterowania procesem produkcji, lub magazynowania;

3. zakupu:

- a) środków transportu niezbędnych dla sprawnego przebiegu procesu technologicznego lub magazynowania,
- b) silosów, cystern, chłodni i izoterm, przeznaczonych do przewozu produktów rolnych, których transport powinien odbywać się w szczególnych warunkach,
- c) środków transportu służących do przewozu zwierząt przeznaczonych do uboju;

4. wdrażania systemów zarządzania jakością;

5. rat zapłaconych z tytułu wykonania umowy leasingu, nieprzekraczające ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 2 lit. a i b oraz pkt 3, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na Beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, lecz nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczyć można koszty ogólne, które związane są bezpośrednio z przygotowaniem i realizacją operacji, tj.:

- 1) przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w szczególności:
- a) kosztorysów,

- b) projektów architektonicznych lub budowlanych,
 - c) ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
 - d) dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
 - e) wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
 - f) projektów technologicznych;
- 2) opłat za patenty lub licencje;
 - 3) przygotowania biznesplanu w wysokości:
 - a) do 50 tys. zł – w przypadku operacji, których koszt realizacji wynosi do 10 mln zł,
 - b) do 100 tys. zł – w przypadku operacji, których koszt realizacji przekracza 10 mln zł;
 - 4) sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego oraz koszty związane z kierowaniem robotami budowlanymi,

w wysokości nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych.

Powyższe koszty mogą zostać uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostały poniesione od dnia zawarcia *umowy* - jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w tym dniu, a w przypadku kosztów stanowiących koszty ogólne – poniesionych nie wcześniej niż 1 stycznia 2007 roku.

Uwaga: W przypadku przyznania pomocy do kosztów kwalifikowalnych zalicza się również koszty poniesione przez Wnioskodawcę przed dniem zawarcia *umowy*, **lecz nie wcześniej niż od dnia, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy**, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w dniu, w którym został złożony *wniosek o przyznanie pomocy*. Jednakże koszty poniesione przed dniem zawarcia *umowy* są ponoszone na wyłączne ryzyko Wnioskodawcy. W przypadku nieprzyznania pomocy Wnioskodawcy nie przysługuje roszczenie o zwrot tych kosztów.

Jakie koszty nie mogą być uznane za kwalifikowalne?

Zakres kosztów kwalifikowalnych nie obejmuje m.in.:

- nabycia nieruchomości,
- podatku od towarów i usług (VAT),
- nabycia rzeczy używanych.

Jaki jest maksymalny poziom i wysokość pomocy?

Pomoc jest udzielana w formie refundacji części poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji.

Maksymalny poziom pomocy, określany również mianem „intensywność pomocy”, jest zróżnicowany i wynosi:

- **25%** kosztów kwalifikowalnych - w przypadku operacji realizowanej przez Beneficjenta, który zatrudnia mniej niż 750 pracowników lub posiada obrót nieprzekraczający 200 mln euro i jednocześnie nie prowadzi działalności jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo;
- **40%** kosztów kwalifikowalnych - w przypadku operacji realizowanej przez Beneficjenta prowadzącego działalność jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo;
- **50%** kosztów kwalifikowalnych - w przypadku operacji realizowanej przez Beneficjenta prowadzącego działalność jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo, który:
 - co najmniej 25% ogólnej ilości produktów rolnych objętych Załącznikiem 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich (TWE) nabywa na podstawie umów zawartych na co najmniej rok z grupami producentów rolnych lub wstępnie uznanymi polskimi grupami producentów owoców i warzyw lub uznanymi organizacjami producentów owoców i warzyw,
 - jest grupą producentów rolnych lub wstępnie uznaną grupą producentów owoców i warzyw, lub uznaną organizacją producentów owoców i warzyw, lub
 - realizuje operację dotyczącą przetwarzania produktów rolnych na produkty wykorzystywane na cele energetyczne.

Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu wynosi maksymalnie 20 mln zł na jednego Beneficjenta, (dla podmiotów skonsolidowanych w zakresie przetwarzania produktów rolnych oraz sprzedaży hurtowej produktów rolnych - centrów dystrybucji produktów rolnych - limit wynosi 50 mln zł na jednego Beneficjenta), przy czym wysokość pomocy przyznanej na realizację jednej operacji nie może być niższa niż 100 tys. zł. Przy ustalaniu limitu uwzględnia się sumę kwot pomocy wypłaconej w ramach operacji zrealizowanych i kwot pomocy przyznanej w ramach operacji niezakończonych.

Podwyższony do 50 mln zł limit pomocy dotyczy wnioskodawców skonsolidowanych w zakresie przetwarzania produktów rolnych wykonujących działalność wspieraną nie wcześniej niż od dnia 1 czerwca 2009 roku, określoną w tabeli poniżej:

Sektor przetwórstwa:

Numer PKD	Sektor
10.11.Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu
10.12.Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa z drobiu
10.13.Z	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa drobiowego
10.32.Z	Produkcja soków z owoców i warzyw
10.39.Z	Pozostałe przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw

10.51.Z	Przetwórstwo mleka i wyrób serów, z wyłączeniem produkcji masła
10.61.Z	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż

Za podmiot skonsolidowany w zakresie przetwarzania produktów rolnych uprawniony do podwyższonego limitu pomocy uznawany jest podmiot wykonujący działalność określoną w tabeli powyżej:

- utworzony przez co najmniej 2 osoby fizyczne wykonujące działalność w zakresie przetwarzania produktów rolnych o ile każda z tych osób z dniem utworzenia tego podmiotu zaprzestała wykonywania działalności w tym zakresie, albo
- w którym udziały albo akcje nabyła osoba fizyczna lub osoba prawna wykonująca działalność w zakresie przetwarzania, o ile osoba ta z dniem nabycia udziałów lub akcji zaprzestała wykonywania działalności w tym zakresie, albo
- utworzony w wyniku połączenia spółek prawa handlowego wykonujących działalność w zakresie przetwarzania, albo
- utworzony w wyniku połączenia spółdzielni wykonujących działalność w zakresie przetwarzania,
- w przypadku operacji realizowanej przez podmiot skonsolidowany w zakresie przetwarzania produktów rolnych, najpóźniej w trzecim roku obrachunkowym liczonemu od roku następującego po roku, w którym dokonano płatności końcowej, ale nie później niż w ostatnim roku zachowania celu operacji, jest wymagany co najmniej 25% wzrost ilości zakupu surowca w stosunku do ilości surowca zakupionego przez wspólnika, akcjonariusza albo spółdzielnię posiadających największą liczbę udziałów albo akcji, albo dysponujących większością głosów na walnym zgromadzeniu w takim podmiocie, w roku poprzedzającym rok utworzenia tego podmiotu, albo nabycia akcji lub udziałów w takim podmiocie, w którym producenci rolni dysponują bezpośrednio większością głosów albo bezpośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo walnym zgromadzeniu lub wywierają decydujący wpływ na działalność tego podmiotu.

Podwyższony do 50 mln zł limit pomocy dotyczy również podmiotów skonsolidowanych w zakresie wprowadzania do obrotu produktów rolnych – centrów dystrybucji produktów rolnych – wykonujących działalność wspieraną nie wcześniej niż od dnia 1 czerwca 2009 r. określoną w poniższej tabeli:

Numer PKD	Sektor
46.21.Z	Sprzedaż hurtowa zboża, nieprzetworzonego tytoniu, nasion i pasz dla zwierząt – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością

	w zakresie sprzedaży hurtowej zboża, rzepaku lub wprowadzania do obrotu materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych
46.22.Z	Sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin
46.31.Z	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw
46.32.Z	Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów z mięsa
46.33.Z	Sprzedaż hurtowa mleka, wyrobów mleczarskich, jaj, olejów i tłuszczów jadalnych – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie sprzedaży hurtowej mleka i wyrobów mleczarskich

Za centrum dystrybucji produktów rolnych uprawiający do preferencji podwyższonego limitu pomocy uznawane jest podmiot:

- w którym większość udziałów lub akcji posiada co najmniej 5 podmiotów wykonujących co najmniej od dnia 1 stycznia 2007 r. działalność w zakresie przetwarzania produktów rolnych w zakresie jednego z rodzajów działalności wymienionych w tabeli dotyczącej działalności wspieranej w sektorze przetwórstwa, z których każdy posiada nie więcej niż 20% kapitału zakładowego,
- którego co najmniej połowę wspólników albo akcjonariuszy stanowią podmioty, w których producenci rolni dysponują bezpośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo walnym zgromadzeniu albo wywierają decydujący wpływ na działalność tego podmiotu.

Beneficjenci mają również możliwość korzystania z **zaliczek na realizację operacji**³.

Beneficjenci chcący otrzymać zaliczkę, składając *wniosek o przyznanie pomocy*, będą musieli zaznaczyć odpowiednie „pole” w formularzu *wniosku*. Kwota zaliczki nie może przekroczyć poziomu określonego w artykule 56 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Warunkiem wypłaty zaliczki jest ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia właściwego wydatkowania zaliczek w postaci gwarancji bankowej lub równoważnej gwarancji (np. ubezpieczeniowej), odpowiadającej 110% kwoty zaliczki. Gwarancja taka powinna być wystawiona na czas określony, tj. powinna obejmować okres co najmniej o 4 miesiące dłuższy od planowanego terminu zakończenia realizacji operacji, tj. złożenia *wniosku o płatność ostateczną*.

³ zgodnie z ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2010 r., Nr 57, poz. 351)

Kiedy i gdzie można składać *Wnioski o przyznanie pomocy?*

Podmiot zainteresowany uzyskaniem wsparcia w ramach działania *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej*, podobnie jak w przypadku innych działań PROW 2007-2013 wdrażanych przez ARiMR, musi złożyć *Wniosek o przyznanie pomocy* wraz z kompletem załączników w terminie podanym do publicznej wiadomości przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na stronie internetowej ARiMR oraz co najmniej w jednym dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym. W ww. komunikacie Prezes Agencji określa również dzień zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

Wzór *wniosku o przyznanie pomocy* oraz wzory obowiązujących formularzy można znaleźć na stronach internetowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa www.arimr.gov.pl lub Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi www.minrol.gov.pl, z wyjątkiem załączników wystawianych przez uprawnione do tego urzędy lub instytucje. Można go również pobrać w oddziale regionalnym ARiMR.

Formularz *wniosku* zawiera również wykaz wymaganych załączników, z których część jest sporządzana na formularzach udostępnianych przez Agencję.

Wniosek o przyznanie pomocy w formie papierowej wraz z wymaganymi załącznikami należy złożyć osobiście lub przez upoważnioną osobę bezpośrednio w Oddziale Regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji.

Wnioskodawca może złożyć wniosek dodatkowo w formie elektronicznej, przy czym:

- forma elektroniczna *wniosku* jest zapisem treści wniosku na elektronicznym nośniku informacji, sporządzonym przy użyciu formularza udostępnionego na stronie internetowej ARiMR,
- forma papierowa *wniosku* jest wydrukiem zapisu elektronicznego treści wniosku i jest podpisana przez Wnioskodawcę.

W jednym roku można złożyć jeden *wniosek o przyznanie pomocy* na każde przedsiębiorstwo albo jego wyodrębnioną organizacyjnie część, w których jest prowadzona działalność objęta pomocą. Ograniczenie to nie dotyczy m.in. sytuacji, gdy na podstawie uprzednio złożonego *wniosku* nie przyznano pomocy.

Pomoc w poprawnym wypełnieniu *wniosku* oraz sporządzeniu niezbędnych załączników stanowi *Instrukcja wypełniania wniosku o przyznanie pomocy*.

Do *wniosku* należy załączać oryginały dokumentów, chyba że w *Instrukcji* zostało to określone inaczej. Załączone kopie dokumentów powinny być potwierdzone za zgodność z oryginałem przez notariusza lub podmiot, który wydał dokument lub pracownika ARiMR, chyba, że w treści ich opisu w *Instrukcji* określono inaczej.

Załączone dokumenty, takie jak: opinie, protokoły, wypisy, odpisy, zaświadczenia, pozwolenia itp. uznawane są przez ARiMR za ważne bezterminowo, jeżeli w ich treści albo w *Instrukcji* nie określono inaczej.

Dołączane do *wniosku* dokumenty powinny być aktualne, tzn. muszą zawierać dane prawdziwe i zgodne ze stanem faktycznym. W przypadku dokumentów sporządzonych w języku obcym Wnioskodawca powinien dołączyć ich tłumaczenia na język polski dokonane przez tłumacza przysięgłego.

Do *wniosku o przyznanie pomocy* należy załączyć m.in. *Biznes plan* sporządzony w formacie załączonym do wniosku. Zaleca się, aby dołączany do *wniosku* w formie papierowej *biznes plan* był wydrukiem dwustronnym wersji elektronicznej.

Jaka jest procedura przyznawania pomocy?

Z chwilą złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* Agencja wydaje potwierdzenie jego złożenia zawierające datę i godzinę jego wpływu, opatrzone pieczęcią Agencji i podpisane przez osobę przyjmującą ten *wniosek*.

Pomoc przysługuje wg kolejności ustalonej przez Agencję przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji, z tym, że pomoc przysługuje w pierwszej kolejności:

- 1) grupom producentów rolnych;
- 2) wstępnie uznanym grupom producentów owoców i warzyw oraz uznanym organizacjom producentów owoców i warzyw;
- 3) podmiotom prowadzącym działalność w zakresie przetwarzania produktów rolnych, w zakresie rodzajów działalności wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia, będącym:
 - a) spółkami osobowymi, w których podmioty wymienione w pkt 1 lub 2 dysponują bezpośrednio wszystkimi głosami,
 - b) spółkami kapitałowymi, w których podmioty wymienione w pkt 1 lub 2 dysponują bezpośrednio wszystkimi głosami na walnym zgromadzeniu wspólników albo zgromadzeniu akcjonariuszy,
 - c) spółdzielniami, w których podmioty wymienione w pkt 1 lub 2 dysponują bezpośrednio wszystkimi głosami na walnym zgromadzeniu;
- 4) podmiotom skonsolidowanym w zakresie przetwarzania produktów rolnych i oraz podmiotom skonsolidowanym w zakresie wprowadzania do obrotu produktów rolnych.

Kolejność przysługiwania pomocy zostanie ustalona na podstawie liczby uzyskanych przez danego Wnioskodawcę punktów, w oparciu o dane dotyczące planowanej do zrealizowania operacji zawarte we wniosku o przyznanie pomocy. Dane te muszą być aktualne na dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

O kolejności przysługiwania pomocy decyduje suma uzyskanych punktów, przyznanych na podstawie następujących kryteriów:

- 1) jeżeli wśród kosztów kwalifikowalnych operacji największy odsetek stanowią koszty:
 - a) związane z wprowadzeniem nowych produktów, procesów lub technologii produkcji w skali całego przedsiębiorstwa – 10 pkt,

- b) budynków i budowli infrastruktury technicznej związanej z użytkowaniem obiektów podstawowych: kotłowni, oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną i obiektów wykorzystywanych do produkcji biogazu związanych z poprawą ochrony środowiska – 5 pkt;
- 2) jeżeli w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji są zawarte koszty kwalifikowalne dotyczące wdrażania systemów zarządzania jakością – 2 pkt;
- 3) jeżeli o pomoc ubiega się podmiot prowadzący mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo, w rozumieniu zalecenia nr Komisji 2003/361/WE – 5 pkt;
- 4) jeżeli bezrobocie w powiecie, na obszarze którego jest położona gmina, w której jest planowana realizacja operacji (wg danych publikowanych przez GUS w miesiącu poprzedzającym miesiąc podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania w danym roku wniosków o przyznanie pomocy) było:
- a) jest najwyższe w kraju – 5 punktów,
- b) jest niższe od ww. — liczba punktów (z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku) jest proporcjonalnie mniejsza od maksymalnej, zgodnie z wartością bezrobocia.
- 5) W przypadku operacji o tej samej liczbie punktów o kolejności przysługiwania pomocy decyduje niższa wartość wnioskowanej kwoty pomocy.
- 6) Prezes Agencji nie później niż w terminie 40 dni od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez Agencję, informację o kolejności przysługiwania pomocy.

Jeżeli dane zawarte we wniosku o przyznanie pomocy, mające wpływ na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy, ulegną zmianie, aktualizacji informacji o kolejności przysługiwania pomocy w Agencji dokonuje się wyłącznie w przypadku, gdy z nowych danych wynika, że pomoc przysługuje w dalszej kolejności niż pierwotnie ustalona.

Uwaga: W przypadku, gdy operacja uzyska punkty za spełnianie jednego lub kilku kryteriów przyznania pomocy, w przypadku zmian w zestawieniu rzeczowo-finansowym (w procesie weryfikacji wniosku o przyznanie pomocy) mających wpływ na elementy operacji, które mają wpływ na kolejność przysługiwania pomocy, wniosek może utracić pierwotną pozycję na liście poprzez obniżenie liczby uzyskanych punktów.

Po zawarciu umowy przyznania pomocy umowa nie będzie mogła zostać zmieniona w zakresie, w jakim operacja uzyskała punkty za spełnianie kryteriów wyboru operacji.

W przypadku, gdy wniosek o przyznanie pomocy będzie zawierał zapotrzebowanie na środki finansowe przekraczające wysokość limitu środków przeznaczonych na finansowanie projektów planowanych do realizacji w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”, Wnioskodawca zostanie niezwłocznie pisemnie poinformowany o sposobie postępowania z takim wnioskiem. Od dnia doręczenia ww. pisma bieg terminu rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy ulega wstrzymaniu. Wstrzymanie biegu terminu rozpatrzenia wniosku nie wstrzymuje procesu rozpatrywania tego wniosku. Jeżeli po poinformowaniu Wnioskodawcy o ww.

fakcie okaże się, że w ramach wysokości limitu będzie możliwe przyznanie mu pomocy również otrzyma odpowiednią pisemną informację.

Agencja rozpatruje *wniosek* w terminie 4 miesiące od dnia jego złożenia. W przypadku nierozpatrzenia wniosku w terminie Agencja zawiadamia wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy niż 3 miesiące.

Wezwanie przez Agencję Wnioskodawcy do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania *wniosku* do czasu wykonania przez Wnioskodawcę tych czynności.

W pierwszej kolejności *wniosek o przyznanie pomocy* poddawany jest weryfikacji dotyczącej spełniania kryteriów wyboru operacji, a następnie:

- niepodlegania Wnioskodawcy wykluczeniu z możliwości otrzymania pomocy,
- terminowości złożenia *wniosku*,
- wypełnienia wszystkich wymaganych pozycji *wniosku*,
- załączenia wszystkich wymaganych dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia wstępnej weryfikacji spełniania podstawowych wymogów formalnych.

Kolejne etapy weryfikacji *wniosku* obejmują:

- ocenę kompletności i poprawności oraz zgodności z zasadami dotyczącymi przyznawania pomocy w ramach działania *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej* i weryfikacji krzyżowej,
- ocenę techniczną (na którą składa się ocena technologiczna oraz kosztorysowa, w ramach których weryfikuje się racjonalność kosztów inwestycji na podstawie przedstawionych kosztorysów lub postępowania ofertowego/przykładowych ofert) i ekonomiczną (w zakres której wchodzi ocena dotychczasowego standingu finansowego wnioskodawcy, ocena projekcji finansowych, ocena sprawności zarządzania oraz możliwość sfinansowania realizacji operacji. W tym zakresie szczególne znaczenie ma wykazanie wzrostu wartości dodanej brutto zaistniałej w wyniku zrealizowania wspieranej inwestycji),
- wizytację w miejscu.

Uwaga: W przypadku gdy realizowany zakres operacji wymaga przeprowadzenia postępowania ofertowego (dla zadań w kwocie powyżej 100 tys. zł), wnioskodawca jest zobowiązany dokonać zakupu rzeczy lub usług od oferenta wybranego w toku przeprowadzonego postępowania. Jakikolwiek zmiany w tym zakresie wymagają akceptacji Agencji.

W przypadku, gdy w zestawieniu rzeczowo-finansowym występują zadania w kwocie poniżej 100 000 zł, wnioskodawca przedstawia przykładową ofertę dla każdego zadania, natomiast gdy suma dokonanych zakupów od jednego dostawcy przekracza 100 000 zł należy każdorazowo przeprowadzić postępowanie ofertowe.

Z udziału w postępowaniu ofertowym całkowicie wykluczone są osoby pozostające w związku małżeńskim z wnioskodawcą, w którym panuje ustrój ustawowej wspólności majątkowej.

Jeżeli *wniosek* nie spełnia wymagań będących przedmiotem oceny na kolejnych etapach jego weryfikacji, Agencja wzywa Wnioskodawcę, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy. Jeżeli Wnioskodawca, pomimo wezwania do usunięcia braków, nie usunął w terminie:

- żadnego z braków - Agencja nie przyznaje pomocy;
- wszystkich braków - Agencja wzywa ponownie Wnioskodawcę, w formie pisemnej, do usunięcia pozostałych braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

Jeżeli Wnioskodawca, pomimo ponownego wezwania do usunięcia braków, nie usunął wszystkich braków w terminie, Agencja nie przyznaje pomocy.

W przypadku składania uzupełnień, poprawnych/poprawionych dokumentów lub wyjaśnień:

- osobiście lub przez osobę upoważnioną - o terminowości ich złożenia decyduje data złożenia dokumentów w ARiMR;
- za pośrednictwem placówki pocztowej operatora wyznaczonego (Poczty Polskiej) – o terminowości decyduje data nadania (data stempla pocztowego). Zalecane jest, aby wysyłka dokonywana była listem poleconym z uwagi na możliwość potwierdzenia daty nadania przesyłki;
- za pośrednictwem polskiego urzędu konsularnego - o terminowości decyduje data złożenia w tym urzędzie,
- za pomocą innego operatora pocztowego lub poczty kurierskiej – o terminowości decyduje data wpływu dokumentów do ARiMR (OR lub Centrala).

Złożony wniosek nie może być zmieniany przez Wnioskodawcę w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo – finansowego operacji, z wyłączeniem:

- zmian wynikających z wezwań Agencji,
- jednej zmiany w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo-finansowego operacji - jeżeli zmiany te nie spowodują zmiany celów operacji wskazanych we wniosku o przyznanie pomocy oraz zwiększenia kwoty pomocy.

Dokonanie przez Wnioskodawcę w/w zmiany wydłuża o 2 miesiące termin rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy.

Jeżeli w trakcie rozpatrywania *wniosku o przyznanie pomocy* niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości, co do możliwości przyznania pomocy, termin rozpatrywania *wniosku* wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii, o czym Agencja informuje na piśmie Wnioskodawcę.

W razie uchybienia terminu wykonania przez Wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy Agencja, na prośbę Wnioskodawcy, przywraca termin wykonania tych czynności, jeżeli Wnioskodawca:

- wniósł prośbę w terminie 45 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia;
- jednocześnie z jej wniesieniem dokonał stosownych wyjaśnień, uzupełnień itp., dla których był określony termin;

- uprawdopodobnił, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

Nie jest możliwe przywrócenie terminu do złożenia prośby o przywrócenie terminu w przypadku niewypełnienia ww. warunków.

W przypadku przywrócenia terminu wykonania przez Wnioskodawcę określonych czynności w ramach postępowania w sprawie przyznania pomocy, po zakończeniu tego postępowania wniosek wraca na pozycję na liście rankingowej, którą zajmował przed odrzuceniem wniosku, w przypadku pozytywnego wyniku oceny wniosku pomoc zostanie przyznana pod warunkiem dostępności środków.

Na uzasadnioną prośbę Wnioskodawcy Agencja może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez Wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy o okres nieprzekraczający łącznie 30 dni.

W razie śmierci Wnioskodawcy, rozwiązania osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, przekształcenia Wnioskodawcy lub innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistnieje następstwo prawne, albo w razie zbycia całości lub części przedsiębiorstwa Wnioskodawcy w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy - następca prawny Wnioskodawcy albo nabywca przedsiębiorstwa lub jego części nie może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce Wnioskodawcy. *Wniosek* wówczas złożony przez Wnioskodawcę, Agencja pozostawia bez rozpatrzenia z chwilą uprawdopodobnienia ww. zdarzenia.

Podpisanie *Umowy przyznania pomocy*

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia *wniosku o przyznanie pomocy* Agencja wyznacza niezwłocznie Wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia *umowy*, nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania. W przypadku, gdy Wnioskodawca nie stawia się w wyznaczonym terminie w celu zawarcia *umowy* albo odmówi jej podpisania, Agencja nie przyznaje pomocy, chyba że Wnioskodawca stawia się w celu podpisania *umowy* i ją podpisze w innym terminie:

- uzgodnionym z Agencją przed upływem wyznaczonego w wezwaniu terminu, nie dłuższym niż miesiąc, albo
- wyznaczonym przez Agencję, nie dłuższym niż 21 dni od dnia, na który został wyznaczony poprzedni termin zawarcia *umowy*.

Uwaga: Przed podpisaniem *umowy przyznania pomocy* Beneficjent powinien zapoznać się z jej treścią, w tym szczególnie z zapisami dotyczącymi zobowiązań, jakie ciążyć będą na nim po zakończeniu inwestycji i jej rozliczeniu. Powinien mieć pewność, iż będzie w stanie wywiązać się z tych zobowiązań.

Podpisując *umowę przyznania pomocy* Beneficjent składa „Oświadczenie wnioskodawcy potwierdzające, że prowadzi jedno z przedsiębiorstw określonych w art. 28 ust. 3 rozporządzenia nr 1698/2005” (dotyczące spełniania statusu MŚP lub przedsiębiorstwa zatrudniającego mniej niż 750 pracowników lub którego obrót nie przekracza 200 mln euro – wg stanu na dzień zawarcia *umowy*).

Podpisując *umowę przyznania pomocy* Beneficjent składa „Oświadczenie wnioskodawcy potwierdzające, że prowadzi jedno z przedsiębiorstw określonych w art. 28 ust. 3 rozporządzenia nr 1698/2005” (dotyczące spełniania statusu MŚP lub przedsiębiorstwa zatrudniającego mniej niż 750 pracowników lub którego obrót nie przekracza 200 mln euro – wg stanu na dzień zawarcia *umowy*).

Umowa przyznania pomocy jest zawierana na formularzu opracowanym przez Agencję i udostępnionym na stronach internetowych Agencji. *Umowa* ta określa m.in.:

- zakres i cel projektu,
- prawa i obowiązki stron (ARiMR i Beneficjenta),
- wysokość i maksymalny poziom przyznanej pomocy,
- zobowiązania Beneficjenta,
- warunki i okoliczności, w jakich *umowa* może być zmieniona,
- tryb i warunki dokonywania płatności.

Zabezpieczeniem należytego wykonania przez Beneficjenta zobowiązań określonych w *umowie* jest weksel niezupełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu udostępnionym przez Agencję. Weksel wraz z deklaracją wekslową podpisuje się przez Beneficjenta w obecności upoważnionego pracownika Agencji, a następnie są składane w oddziale regionalnym Agencji w dniu zawarcia *umowy*.

W przypadku gdy Beneficjentowi przyznano zaliczkę, zabezpieczeniem jej właściwego wydatkowania oraz warunkiem jej wypłaty jest ustanowienie gwarancji odpowiadającej 110% kwoty zaliczki. Ważną gwarancją Beneficjent zobowiązany jest złożyć najpóźniej w dniu podpisania *umowy przyznania pomocy*.

W przypadku operacji realizowanej w kilku etapach – Beneficjent zobowiązany jest do ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia wykonania *umowy* w formie gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej. Dokument ten należy złożyć w oddziale regionalnym ARiMR w dniu złożenia pierwszego wniosku o płatność albo w dniu złożenia każdego z wniosków o płatność, z wyłączeniem ostatniego wniosku o płatność. Zabezpieczenie powinno być ustanowione w kwocie będącej sumą kwot dotychczas wypłaconej pomocy oraz wnioskowanej do refundacji danym wnioskiem.

Zawarta *umowa* może zostać zmieniona na wniosek każdej ze stron. Zmiana warunków *umowy* wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności. Zmiany w *umowie* nie mogą spowodować jednak zwiększenia określonej w *umowie* kwoty pomocy, zmiany celu operacji, elementów mających wpływ na spełnianie kryteriów wyboru operacji, ani zmiany zobowiązania o niefinansowaniu operacji z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tej operacji.

Realizacja operacji

Z chwilą podpisania *umowy* Wnioskodawca staje się Beneficjentem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Zgodnie z zapisami *umowy przyznania pomocy* realizacja operacji lub jej etapu obejmuje:

- wykonanie zakresu rzeczowego zgodnie z *Zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji* stanowiącym Załącznik nr 1 do *umowy*, w tym dokonania zakupu rzeczy lub usług od oferenta wybranego w toku postępowania ofertowego, jeżeli realizacja zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji wymagała przeprowadzenia takiego postępowania,
- udokumentowanie wykonania robót, dostaw lub usług w zakresie rzeczowym i finansowym,
- poniesienie przez Beneficjenta kosztów kwalifikowalnych operacji, w tym dokonanie płatności za dostawy, usługi lub roboty budowlane, nie później niż do dnia złożenia *wniosku o płatność* lub ostatniego uzupełnienia informacji mających istotny wpływ na ocenę *wniosku o płatność*,
- w przypadku nabycia rzeczy na podstawie umowy leasingu - przeniesienie praw własności nie później niż do dnia *złożenia wniosku o płatność* dla etapu, w ramach którego po raz ostatni będą rozliczane koszty leasingu,
- osiągnięcie zakładanego celu operacji nie później niż do dnia złożenia *wniosku o płatność* ostateczną.

Przed przystąpieniem do realizacji operacji zalecane jest dokładne zapoznanie się z wymaganiami dotyczącymi wypełniania *wniosku o płatność*. Są one szczegółowo opisane w *Instrukcji wypełniania wniosku o płatność*, dostępnej na stronie internetowej Agencji oraz MRiRW.

Realizując operację Beneficjent musi bowiem pamiętać o tym, iż poniesienie kosztów kwalifikowalnych wymaga właściwego udokumentowania, co się wiąże z koniecznością gromadzenia oryginałów faktur lub innych dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej oraz dowodów zapłaty. Prowadzenie na bieżąco zestawienia faktur i innych dokumentów księgowych ułatwi rozliczenie operacji.

Uwaga: Płatności gotówkowe oraz płatności dokonane kartą nie są kosztami kwalifikowalnymi.

Co należy zrobić po zakończeniu realizacji operacji?

Po zakończeniu realizacji całości operacji lub jednego z jej etapów, w celu otrzymania przysługującej refundacji kosztów kwalifikowalnych Beneficjent składa osobiście lub przez upoważnioną osobę *wniosek o płatność* pośrednią lub ostateczną bezpośrednio w oddziale regionalnym ARiMR właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji, przy czym:

- 1) złożenie pierwszego *wniosku o płatność* pośrednią musi nastąpić najpóźniej w terminie 24 miesięcy od dnia zawarcia *umowy*,
- 2) zakończenie realizacji operacji i złożenie *wniosku o płatność* ostateczną musi nastąpić najpóźniej w terminie:

- 36 miesięcy od dnia zawarcia *umowy* - w przypadku operacji realizowanych w kilku etapach;
- 24 miesięcy od dnia zawarcia *umowy* – w przypadku operacji realizowanych w 1 etapie;
- lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2015 r.

W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu pierwszy *wniosek o płatność* pośrednią należy złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia zawarcia *umowy*, przy czym *wnioski* te nie mogą być składane częściej niż 2 razy w roku. Zakończenie realizacji operacji i złożenie *wniosku o płatność* ostateczną musi nastąpić w terminie 60 miesięcy od dnia zawarcia *umowy*, lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2015 r.

Agencja może, na uzasadnioną prośbę Beneficjenta, wyrazić zgodę na zakończenie realizacji operacji lub złożenie wniosku o płatność ostateczną po upływie ww. terminów tj. odpowiednio 24, 36, 60 miesięcy w terminie późniejszym, nie dłuższym niż 6 miesięcy od upływu tych terminów, ale nie później niż do dnia 30 czerwca 2015 roku.

Należy pamiętać, że w przypadku wniosków realizowanych w więcej niż jednym etapie, Beneficjent wraz z pierwszym wnioskiem o płatność powinien złożyć gwarancję bankową z terminem ważności przekraczającym o 3 miesiące przewidywaną datę złożenia ostatniego wniosku o płatność.

Wzór *wniosku o płatność* można znaleźć na stronach internetowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa www.arimr.gov.pl. Można go również pobrać w oddziale regionalnym ARiMR. Wniosek o Płatność jest również dostępny do wypełnienia w formacie PDF. Wypełnienie wniosku w tym formacie znacznie przyspieszy weryfikację a co za tym idzie - wypłatę środków

Wniosek w wersji papierowej oraz zapisany na nośniku danych w przypadku edytowania w formacie PDF, wypełniony zgodnie z *Instrukcją do wniosku o płatność*, wraz z wymaganymi załącznikami (w tym dokumentami potwierdzającymi poniesione wydatki) należy złożyć w terminie określonym w *umowie przyznania pomocy*. Załączniki te wymienione są w formularzu *wniosku o płatność*, ich wykaz stanowi również załącznik do *umowy*.

Wraz z *wnioskiem o płatność* należy złożyć wszystkie niezbędne opinie, zaświadczenia, uzgodnienia, pozwolenia lub inne decyzje związane z realizacją operacji, o ile wymagają tego obowiązujące przepisy prawa oraz postanowienia *umowy*. Do dnia złożenia *wniosku o płatność* wszystkie maszyny, urządzenia, infrastruktura, wyposażenie zakupione w ramach operacji powinny być zamontowane, uruchomione i sprawne, obiekty budowlane – odebrane i dopuszczone do użytkowania, jeśli wymagają tego przepisy obowiązującego prawa. Obowiązuje zasada, iż majątek pozyskany w wyniku przeprowadzenia wspieranej operacji powinien być czynny, tj. wykorzystywany w prowadzonej przez Beneficjenta działalności gospodarczej.

Wszystkie dokumenty sporządzone w języku obcym powinny być przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego.

Agencja rozpatruje *wniosek o płatność* w terminie 3 miesięcy i dokonuje wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy niezwłocznie po pozytywnym rozpatrzeniu *wniosku o płatność*.

Wezwanie przez Agencję Beneficjenta do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie wypłaty pomocy wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania wniosku do czasu wykonania przez niego tych czynności. Jeżeli w trakcie rozpatrywania *wniosku* niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu, lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości co do możliwości wypłaty pomocy, termin rozpatrywania *wniosku* wydłuża się również o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii. Agencja informuje o tym Beneficjenta na piśmie.

Jeżeli *wniosek o płatność* nie został wypełniony we wszystkich wymaganych pozycjach lub nie dołączono do niego wymaganych dokumentów, lub *wniosek* albo dokumenty nie spełniają innych wymagań, Agencja wzywa Beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli Beneficjent pomimo wezwania, nie usunął braków w wyznaczonym terminie, Agencja wzywa ponownie beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli Beneficjent, pomimo ponownego wezwania, nie usunął braków Agencja rozpatruje *wniosek o płatność* w zakresie, w jakim został wypełniony oraz na podstawie dołączonych i poprawnie sporządzonych dokumentów.

W trakcie rozpatrywania *wniosku* Agencja może wzywać Beneficjenta, w formie pisemnej, do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy lub przedstawienia dowodów na potwierdzenie tych faktów, w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

Na uzasadnioną prośbę Beneficjenta Agencja może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez niego określonych czynności w toku postępowania w sprawie wypłaty pomocy, o okres nieprzekraczający 6 miesięcy. Przedłużenie terminu może nastąpić więcej niż raz, jeżeli łączny okres tego przedłużenia nie przekracza łącznie 6 miesięcy. Przedłużenie terminu o więcej niż miesiąc wymaga udokumentowania przez Beneficjenta przyczyny przedłużenia.

Tryb wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy określa *umowa przyznania pomocy*, z tym, że są one wypłacane na *wniosek o płatność*, jeżeli Beneficjent:

- zrealizował operację lub jej etap oraz poniósł związane z tym koszty, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu do działania *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej* oraz określonymi w innych przepisach dotyczących inwestycji objętych operacją;
- zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w *umowie*;
- udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych związanych z tą operacją.

Jeśli Beneficjent nie spełnił któregokolwiek z ww. warunków, pomoc może być wypłacona w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi warunkami oraz jeżeli cel operacji został osiągnięty lub może zostać osiągnięty do dnia złożenia *wniosku o płatność* ostateczną.

Należy pamiętać, że w przypadku, gdy wnioskowana przez Beneficjenta we wniosku o płatność kwota pomocy przekracza o więcej niż 3% kwotę obliczoną przez ARiMR na podstawie prawidłowo poniesionych kosztów kwalifikowanych, ma miejsce zgodnie z art. 30 rozporządzenia Komisji (UE) nr 65/2011 ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w odniesieniu do wprowadzenia procedur kontroli oraz do zasady wzajemnej zgodności w zakresie środków wsparcia rozwoju obszarów wiejskich, tzw. zmniejszenie. Oznacza to, że Agencja kwotę do refundacji może dodatkowo pomniejszyć o kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą wnioskowaną przez Beneficjenta, a kwotą obliczoną przez Agencję.

W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu Beneficjent składa w oddziale regionalnym Agencji, na 2 miesiące przed planowanym dniem złożenia *wniosku o płatność* pośrednią, w ramach którego po raz pierwszy zostaną ujęte raty zapłacone tytułem wykonania umowy leasingu:

- umowę leasingu wraz z harmonogramem spłat zawierającym rozbić rat na część kapitałową i część odsetkową,
- oryginał albo kopię potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez finansującego faktury sprzedaży rzeczy będących przedmiotem leasingu wystawionej przez zbywcę na rzecz finansującego
- w terminie określonym w *umowie*.

Harmonogram złożony wraz z umową leasingową powinien pozwalać beneficjentowi złożyć, wymagane Umową przyznania pomocy, wnioski o płatność w określonym terminie i określonej kwocie. Prawa własności przedmiotu nabywanego w ramach Umowy leasingowej powinny zostać przeniesione na Beneficjenta nie później niż przed złożeniem wniosku o płatność końcową.

W przypadku wniosków, w których występują koszty inwestycyjne i koszty leasingu, Beneficjent wraz z wnioskiem, w którym ostatni raz przedstawia do refundacji koszty inwestycyjne, zobowiązany jest złożyć wszystkie dokumenty jak przy płatności ostatecznej (za wyjątkiem sprawozdania, które jest składane wraz z ostatnim wnioskiem o płatność).

Należy też pamiętać, że ostatnim terminem, w którym możliwe jest złożenie prośby o zmianę umowy (aneks) jest dzień złożenia wniosku o płatność.

Jakie są obowiązki Beneficjenta po uzyskaniu refundacji?

Zgodnie z *umową przyznania pomocy* Beneficjent przez okres 5 lat od daty przyznania pomocy jest zobowiązany do:

1. osiągnięcia celu operacji i zachowania tego celu przez 5 lat;
2. niefinansowania realizacji operacji z udziałem innych środków publicznych;
3. umożliwienia przeprowadzenia kontroli związanych z przyznaną pomocą;
4. przechowywania dokumentów związanych z przyznaną pomocą;

5. informowania Agencji o okolicznościach mogących mieć wpływ na wykonanie umowy,
6. przestrzegania ograniczeń lub warunków w zakresie:
 - a) przenoszenia własności lub posiadania rzeczy nabytych w ramach realizacji operacji lub sposobu ich wykorzystywania,
 - b) sposobu lub miejsca prowadzenia działalności związanej z przyznaną pomocą,
 - c) sposobu nabywania produktów rolnych lub zawierania innych umów związanych z realizacją operacji.

Okres 5-letni, którego dotyczą ww. zobowiązania:

1. pkt.1, 3, 5 i 6 liczony jest od dnia przyznania przez Agencję pomocy,
2. pkt.4 liczy się od dnia dokonania przez Agencję płatności:
 - ostatecznej – w przypadku operacji obejmujących wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu,
 - w wyniku której po raz pierwszy w ramach operacji zostały zrefundowane koszty kwalifikowane, o których mowa w § 5 ust.1 pkt.5 rozporządzenia – w przypadku operacji obejmujących wyłącznie inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu,
 - w wyniku której w ramach operacji zostały zrefundowane wszystkie koszty kwalifikowane, o których mowa w § 5 ust. 1 pkt.1-4 i ust.2 rozporządzenia – w przypadku operacji obejmujących inwestycje zarówno polegające, jak i niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu.

Inne dane

Możliwe jest przeniesienie przez beneficjenta, za zgodą Agencji, w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy, własności lub posiadania przedsiębiorstwa lub jego części objętych realizacją inwestycji w ramach operacji lub przeniesienie własności lub posiadania dóbr objętych operacją, jeżeli przeniesienie to nastąpi na rzecz podmiotu, który spełnia warunki przyznania i wypłaty pomocy i przejmie zobowiązania dotychczasowego beneficjenta.

Zmiana przeznaczenia nabytych przez beneficjenta dóbr, wyremontowanych lub wybudowanych budynków lub budowli w całości lub w części, jest możliwa za zgodą Agencji, jeżeli nowy sposób ich wykorzystania nie naruszy ustalonych celów i zakresu działania.

Gdzie można uzyskać dodatkowe informacje?

- w oddziałach regionalnych ARiMR
- pod bezpłatnym numerem infolinii - **0 800 38 00 84**
- na stronach internetowych: ARiMR (www.arimr.gov.pl) oraz MRiRW (www.minrol.gov.pl).

Załącznik 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich

- 1 - Numer nomenklatury brukselskiej	- 2 - Opis produktów
DZIAŁ 1	Zwierzęta żywe
DZIAŁ 2	Mięso i podroby jadalne
DZIAŁ 3	Ryby, skorupiaki, mięczaki i inne bezkręgowce wodne
DZIAŁ 4	Produkty mleczarskie; jaja ptasie; miód naturalny; jadalne produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone
DZIAŁ 5	
05.04	Jelita, pęcherze i żołądki zwierząt (z wyjątkiem rybich), całe lub w kawałkach, świeże, chłodzone, mrożone, solone, w solance, suszone lub wędzone:
05.15	Produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone; martwe zwierzęta objęte działami 1 lub 3, nienadające się do spożycia przez ludzi:
DZIAŁ 6	Żywe drzewa i inne rośliny; bulwy, korzenie i podobne; cięte i ozdobne liście
DZIAŁ 7	Warzywa oraz niektóre korzenie i bulwy jadalne
DZIAŁ 8	Owoce i orzechy jadalne; skórki owoców cytrusowych lub melonów
DZIAŁ 9	Kawa, herbata i przyprawy, z wyjątkiem herba mate (pozycja Nr 09.03)
DZIAŁ 10	Zboża
DZIAŁ 11	Produkty przemysłu młynarskiego; sód; skrobie; inulina; gluten pszenny
DZIAŁ 12	Nasiona i owoce oleiste; ziarna, nasiona i owoce różne; rośliny przemysłowe i lecznicze; słoma i pasza
DZIAŁ 13	
ex 13.03	Pektyna
DZIAŁ 15	
15.01	Słonina i inny przetworzony tłuszcz wieprzowy; przetworzony tłuszcz drobiowy
15.02	Nieprzetworzone tłuszcze wołowe, owcze i koźle; łój (łącznie z "premier jus") wytwarzany z tych tłuszczów
15.03	Stearyna z tłuszczu, oleju i łożu; olej z tłuszczu, oliwy i łożu, niemulgowany, niemieszany i niepreparowany
15.04	Tłuszcze i oleje z ryb i ssaków morskich, oczyszczane lub nie
15.07	Tłuszcze roślinne, płynne lub stałe, surowe, rafinowane lub oczyszczane
15.12	Tłuszcze i oleje zwierzęce oraz roślinne, uwodorniane, rafinowane lub nie, ale bez dalszej przeróbki
15.13	Margaryna, sztuczna słonina i inne preparowane tłuszcze jadalne
15.17	Pozostałości po oczyszczaniu substancji tłuszczowych i wosków zwierzęcych lub roślinnych
DZIAŁ 16	Przetwory z mięsa, ryb lub skorupiaków, mięczaków i innych bezkręgowców wodnych
DZIAŁ 17	
17.01	Cukier trzcinowy lub buraczany i chemicznie czysta sacharoza, w postaci stałej:

17.02	Inne rodzaje cukru; syropy cukrowe; miód syntetyczny (zmieszany z naturalnym lub nie); karmel
17.03	Melasa, odbarwiona lub nie
17.05*	Cukry, syropy, aromatyzowana melasa lub z dodatkiem barwników (w tym cukier waniliowy lub wanilina), z wyjątkiem soków owocowych z dodatkiem cukru w jakichkolwiek proporcjach
DZIAŁ 18	
18.01	Ziarna kakaowe, całe lub łamane, surowe lub palone
18.02	Kakaowe łuski, łupiny, osłonki i inne odpady z kakao
DZIAŁ 20	Przetwory z warzyw, owoców, orzechów lub innych części roślin
DZIAŁ 22	
22.04	Moszcz winogronowy, fermentujący lub z fermentacją zatrzymaną w inny sposób niż przez dodanie alkoholu
22.05	Wino ze świeżych winogron; moszcz winogronowy z fermentacją zatrzymaną przez dodanie alkoholu
22.07	Inne napoje na bazie fermentacji (np. jabłecznik, wino z gruszek i miód pitny)
ex 22.08* ex 22.09*	Alkohol etylowy, denaturowany lub nie, o jakiegokolwiek mocy, otrzymywany z produktów rolnych, o których mowa w załączniku I do Traktatu, z wyłączeniem wódek, likierów i innych napojów spirytusowych, złożone preparaty alkoholowe (znane jako „skoncentrowane ekstrakty”) do wyrobu napojów.
ex 22.10*	ocet i jego substytuty
DZIAŁ 23	Pozostałości i odpady przemysłu spożywczego; gotowa pasza dla zwierząt
DZIAŁ 24	
24.01	Tytoń nieprzetworzony; odpady tytoniowe:
DZIAŁ 45	
45.01	Korek naturalny surowy; odpady korka; korek kruszony, granulowany lub mielony:
DZIAŁ 54	
54.01	Len surowy lub przetworzony ale nieprzędzony; pakuły i odpady lniane (w tym skrawki workowe lub rozwłóknianie)
DZIAŁ 57	
57.01	Konopie naturalne (<i>Cannabis sativa</i>), surowe lub przetworzone ale nieprzędzone; pakuły i odpady z konopi naturalnych (w tym liny oraz skrawki workowe lub rozwłókniane)

*Pozycja dodana artykułem 1 rozporządzenia nr 7a Rady Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej z 18 grudnia 1959 roku (Dz.U. 7 z 30.1.1961, str. 71/61).